

ACTUAL PROBLEMS OF PERSONNEL POLICY IN PROSECUTOR'S OFFICES AND WAYS TO SOLVE THEM

Shokhrukh Q. Mirzomiddinov

master's student

Academy of Law Enforcement of the Republic of Uzbekistan

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: shoxrux010601@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: personnel policy, prosecutor's office, employee, young specialist, public service, coaching, Attestation Commission.

Received: 15.04.24

Accepted: 17.04.24

Published: 19.04.24

Abstract: In this article, an institutional and political analysis of theoretical, methodological, practical problems in the field of human resources policy, legal and organizational regulation in the prosecutor's office system is carried out, the features of the formation of personnel policy in the modern conditions of the prosecutor's office are revealed; the content and prospects for development in the framework of modernization. The prosecutor's Office of the Republic of Uzbekistan sees the need to modernize the system and form a new model of personnel policy, which should help to increase the efficiency of state political power and management in order to ensure the innovative, democratic development of the Society of Uzbekistan. Also in this article will consider in detail the problems of Personnel Policy and try to offer options for their solution.

PROKURATURA ORGANLARIDA KADRLAR SIYOSATINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI

Shoxrux Q. Mirzomiddinov

magistratura tinglovchisi

O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: shoxrux010601@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: kadrlar siyosati, prokuratura, xodim, yosh mutaxassis, davlat xizmati, murabbiylik, attestatsiya komissiyasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada kadrlar siyosati, prokuratura tizimidagi huquqiy va tashkiliy tartibga solish sohasidagi nazariy, uslubiy, amaliy muammolarning qiyosiy va siyosiy tahlili olib boriladi, prokuratoraning zamonaviy sharoitida kadrlar siyosatini shakllantirish xususiyatlari ochib beriladi. Oʻzbekiston prokuratura tizimini modernizatsiya qilish doirasida rivojlanish mazmuni va istiqbollari aniqlanadi. Oʻzbekiston Respublikasining prokuratura organlarida tizimni modernizatsiya qilish va kadrlar siyosatining yangi modelini shakllantirish zarurligi koʻriladi, bu Oʻzbekiston jamiyatining innovatsion, demokratik rivojlanishini taʼminlash maqsadida davlat siyosiy hokimiyati va boshqaruvi samaradorligini oshirishga yordam berishi kerak. Shuningdek, ushbu maqolada kadrlar siyosati muammolarini batafsil koʻrib chiqadi va ularni hal qilish variantlarini taklif qilishga harakat qiladi.

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ В ОРГАНАХ
ПРОКУРАТУРЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

Шохрух К. Мирзомиддинов

студент магистратуры

Академия правоохранительных органов Республики Узбекистан

Ташкент, Узбекистан

E-mail: shoxrux010601@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: кадровая политика, прокуратура, служащий, молодой специалист, государственная служба, коучинг, аттестационная комиссия.

Аннотация: В данной статье проведен сравнительно-политический анализ теоретических, методологических, практических проблем в области кадровой политики, правового и организационного регулирования прокуратуры, выявлены особенности формирования кадровой политики в современных условиях прокуратуры. раскрытый. В рамках модернизации системы прокуратуры Узбекистана определены содержание и перспективы развития. В прокуратуре Республики Узбекистан необходима модернизация системы и формирование новой модели кадровой политики, которая должна способствовать повышению эффективности государственной политической власти и управления в целях

обеспечения инновационного и демократического развития общества. Узбекистана. Также в данной статье подробно рассматриваются проблемы кадровой политики и делается попытка предложить варианты их решения.

KIRISH

Muhtaram prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev takidlaganlaridek: «Har bir prokuratura xodimi oliyjanob xalqimizning haqiqiy himoyachisi, adolat va qonuniylik posboni».

O‘zbekiston Respublikasi «Prokuratura to‘g‘risida»gi qonunidagi 43-moddada ko‘rsatib o‘tilganki, prokuratura organlarida prokurorlar, tergovchilar, surishtiruvchilar va ish o‘rganuvchilar lavozimiga oliy yuridik ma'lumotga ega, zarur kasbiy fazilatlari bo‘lgan, zimmlariga yuklanadigan xizmat vazifalarini bajarishga sog‘lig‘i imkon beradigan O‘zbekiston Respublikasining fuqarolari tayinlanadi.

ASOSIY QISM

Unga ko‘ra, «O‘zbekiston Respublikasining prokuratura organlarida prokurorlar, tergovchilar va ish o‘rganuvchilar kabi asosiy lavozimlar mavjud bo‘lib, ushbu lavozimlarga oliy yuridik ma'lumotga ega bo‘lgan shaxslar faoliyat yuritadi. Oliy ma'lumot – xodimning oliy ta'lim muassasasining bakalavr yoki magistr bosqichlarini tugatgan va tegishli tasdiqlovchi diplomini olganlikni bildiradi. Prokuratura xodimi ega bo‘lishi lozim bo‘lgan zarur kasbiy fazilatlar sifatida qonunga itoatkorlik, adolatparvarlik, kasbiga fidoyi, inson huquqlarini eng oliy qadriyat sifatida biladigan shaxslarni keltirish mumkin».

Shuningdek, ushbu moddaning 2-qismida aytiladiki, alohida hollarda, prokuratura organlaridagi xizmatga iqtisodiyot, moliya, sosiologiya, axborot-kommunikasiya texnologiyalari sohasida va boshqa sohalarda oliy ma'lumotga, zarur bilim va tajribaga ega bo‘lgan mutaxassislar qabul qilinishi mumkin. Shuni takidlash lozimki, ushbu xodimlar prokuratura organlariga bugungi kunda zimmasiga yuklatilgan yangi vazifalar va tuzilgan yangi tuzilmalar hisobiga amalga oshiriladi. Prokuratura organlari xodimlari O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori belgilaydigan tartibda attestasiyadan o‘tkazilishi lozim. Ushbu attestasiya prokuratura xodimlarining xizmatga loyiqiligini aniqlash maqsadida amalga oshiriladi. Attestasiyaning o‘tkazilish tartibi va muddatlari O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori buyrug‘iga asosan o‘tkaziladi.

O‘zbekiston Respublikasi prokuratura organlarida xizmat qilish – bu prokurorlar va davlat xizmati lavozimlarini egallagan shaxslar tomonidan amalga oshiriladigan davlat xizmatining bir turi. Shu bilan birga, qonun chiqaruvchi tomonidan prokurorlarga prokuratura faoliyati vazifalarining o‘ziga xos xususiyati tufayli zarur bo‘lgan va aniq darajada maxsus huquqiy maqom

berilgan. Takidlash lozimki, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va O'zbekiston Respublikasi «Prokuratura to'g'risida»gi qonuniga muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududida qonunlarining aniq va bir xilda bajarilishini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va unga bo'ysunuvchi prokurorlar tomonidan amalga oshiriladi. Prokuror surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida qonun buzilishlarini bartaraf etish uchun qonunda nazarda tutilgan choralarni o'z vaqtida qabul qilishi shart. Prokuror o'z vakolatlarini har qanday organ va mansabdor shaxslardan mustaqil ravishda amalga oshiradi, faqat qonunga bo'ysunadi va O'zbekiston Respublikasi bosh prokurorining ko'rsatmalariga amal qiladi.

Hozirgi zamonda, davlatchilikni yanada mustahkamlash bo'yicha olib borilayotgan islohotlar sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilganda, professional davlat apparatini shakllantirish muammolari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Demokratik, huquqiy va ijtimoiy davlatni shakllantirish malakali kadrlarsiz mumkin emas, shuning uchun yangi kadrlar salohiyatini shakllantirishning yetarli tizimini yaratish talab qilinadi. Jamiyatimizni demokratlashtirish, uning ichki xarakterdagi murakkab vazifalarni konstruktiv hal etish orqali izchil rivojlanishi ko'p jihatdan huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining kasbiy mahoratiga va kadrlar siyosatiga bog'liq. Shu bilan birga, huquqni muhofaza qilish organlarining kadrlar siyosatini butun huquqni muhofaza qilish tizimini va umuman davlat xizmatini isloh qilish qonunlari bilan bog'liq bo'lmagan holda ko'rib chiqish mumkin emas.

Huquqni muhofaza qilish organlari yagona ijtimoiy tizimning elementi sifatida butun yosh davlatimiz kabi bir xil tabiiy qarama-qarshiliklar va rivojlanish tendentsiyalarini boshdan kechirmoqda. Shu sababli, kadrlar siyosati kontsepsiyasini ishlab chiqishda biz davlat xizmatining ma'muriy islohoti va huquqni muhofaza qilish organlarini modernizatsiya qilishga asoslangan asosiy tamoyillarni hisobga olishimiz juda muhim. Shuningdek, huquqni muhofaza qilish organlarining kasbiy faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari mavjud bo'lib, ular ushbu qarama-qarshiliklar va tendentsiyalarning namoyon bo'lish xususiyatlarini belgilaydi.

Shuni takidlash lozimki, o'nlab yillar davomida sovet davrida tashkil etilgan prokuratura organlari xodimlarini boshqarish tashkiloti deyarli o'zgarmadi. Ushbu sohada ishlagan olimlar va amaliyotchilarning faqat individual qarashlari, yondashuvlari va nazariy izlanishlari qayta ko'rib chiqildi. Shunga qaramay, O'zbekiston Respublikasi prokuratura organlarining kadrlar siyosatini rivojlantirish bo'yicha deyarli hech qanday maqsadli ilmiy va amaliy tadqiqotlar o'tkazilmagan. Prokuratura tizimidagi ob'ektiv vaziyat va mavjud muammolarni, shuningdek, davlat xizmatining prokuratura blokini mustahkamlash bo'yicha strategik vazifani hisobga olgan holda, prokuratura tizimidagi yaqinlashib kelayotgan jiddiy o'zgarishlarning boshlanishi kadrlar siyosatini optimallashtirish bo'lishi kerakligi to'g'risida aniq tushuncha paydo bo'ldi.

Shuningdek, mavjud kadrlar muammolari shu qadar «ildiz otgan» va tizimli xususiyatga egaki, ular nafaqat islohotlarni to'liq va yetarli darajada amalga oshirishga, balki o'z funksiyalarini sifatli amalga oshirishga imkon bermaydi. Shu bilan birga, muammoni hal qilish imkoniyatini anglashning oddiy haqiqati uni aslida hal qilish uchun yetarli emasligi. Buni qanday amalga oshirish, tegishli texnologiyalar va xodimlarni boshqarish usullaridan mohirona foydalanish haqida bilim ham zarur. Bu kadrlar siyosatini amalga oshirishda prokuratura organlarining tubdan yangi yondashuvini, yangi shakllanib borayotgan xodimlarini tarbiyalashni talab qiladi.

Prokuratura organlarini zarur kasbiy va axloqiy fazilatlarga ega bo'lgan qonuniy vakolatli kadrlar bilan to'ldirish qonuniylikni mustahkamlash, inson va fuqaroning huquq va erkinliklarini, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilish bo'yicha maqsad va vazifalarni muvaffaqiyatli bajarish uchun zarur shartlardan biridir.

Amaliyot tahliliga ko'ra, komissiya tavsiyalariga binoan qonun hujjatlarida attestatsiyani shakllantirish to'g'risidagi qoidalarni birlashtirish zarurligini ko'rsatadi. Shuningdek komissiyada manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelishi mumkin bo'lgan holatlarni ham inobatga olish lozim. Prokuratura organlari va tashkilotlari rahbarlari tomonidan keyingi kadrlarga oid qarorlarini qabul qilishda attestatsiya komissiyasining qarorlarini tasdiqlash muddatlari va hisobga olish mezonlari ham aniqlanishi kerak.

Bundan tashqari, prokuratura faoliyatida jamoatchilik ishtiroki shakllarini kengaytirish maqsadida prokuratura organlari va tashkilotlari huzuridagi attestatsiya komissiyalari tarkibiga jamoatchilik vakillarini kiritish masalasini ko'rib chiqish, shuningdek, prokuratura xodimlarining ish samaradorligini aniqlashda hisobga olinadigan bunday faoliyatni jamoatchilik tomonidan baholash institutini joriy etish mumkin.

Bunday komissiyalar tarkibiga mustaqil ekspertlar sifatida ilmiy va ta'lim tashkilotlari vakillarini — prokuratura faoliyati masalalari bo'yicha mutaxassislarni kiritish, shuningdek, prokuratura xodimlarini attestatsiyadan o'tkazish institutining yanada samarali qo'llanilishiga hissa qo'shishi, attestatsiyadan o'tganlarning kasbiy va shaxsiy fazilatlarini baholashning ilmiy usullaridan foydalanishni kengaytirishga imkon beradi.

Ushbu masalalar katta ahamiyatga ega bo'lib, davlat-xizmat munosabatlarini modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lishi kerak, chunki prokuraturaning o'zi, boshqa har qanday davlat organi singari, rivojlanish istiqbollari asosan kadrlarning sifat tarkibi, ularning kasbiy, ishbilarmonlik va ularga yuklangan funksiyalarni bajarishga ma'naviy tayyorgarligi bilan belgilanadi.

Prokuratura organlari va tashkilotlari xodimlarining kasbiy mahoratini oshirish muammosini hal qilish uchun quyidagilar yordam beradi:

Xozirgi davrda prokuratura organlarida ustoz-shogird ananasi to'liq ishlamayapti. Bunga sabab, yosh mutaxassislariga birlashtirilgan ustoz-murabbiylarning ish yuklamasi xaddan ziyod ko'p.

Shuning uchun, «murabbiylik institutini takomillashtirish», quyidagilarni nazarda tutadi:

- har bir mintaqaviy prokuratura va O'zbekiston Respublikasi bosh prokuraturasida murabbiylar kengashlarini tashkil etish, ularning vazifalariga quyidagilar kiritish: murabbiylarni tanlash va ularning faoliyatini muvofiqlashtirish, murabbiylarga uslubiy va amaliy yordam ko'rsatish, murabbiylik ishining ijobiy tajribasini tarqatish, bajarilgan ishlar to'g'risidagi hisobotlarni tinglash;

- murabbiy bajarishi kerak bo'lgan mezonlarni aniqlash (xizmat staji, intizomiy jazo faktlarining yo'qligi, kasbiy va shaxsiy fazilatlar va boshqalar nuqtai nazaridan), bitta murabbiyga tayinlanishi mumkin bo'lgan yosh mutaxassislarning maksimal soni;

- «yosh mutaxassislar bilan tarbiyaviy ishlarning samaradorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish va me'yoriy mustahkamlash», murabbiylik davri oxirida rahbariyat va attestatsiya komissiyasiga yosh mutaxassisni tarbiyalash va o'qitishning individual rejasini bajarish to'g'risida hisobot taqdim etish uchun majburiy tayyorgarlikni belgilash, tegishli mansabdor shaxslarda bunday vazifalarni bajarish natijalari, kasbiy bilimlarning zarur darajasi, ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirish, xizmat vazifalarini samarali bajarish qobiliyati va boshqalar;

- murabbiylar uchun bir qator rag'batlantiruvchi choralarni belgilash (masalan, doimiy qo'shimcha to'lovlar shaklida, moddiy va boshqa rag'batlantirish choralarni qo'llash), bu ularning xizmatlarini tan olishga, hamkasblar orasida o'z qadr-qimmatini va obro'sini oshirishga yordam beradi;

Berilayotgan taklifda (murabbiylik instituti) ustoz-murabbiyga ortiqcha ish yuklamasi berilmagan holda faqatgina yosh mutaxassis bilan birga ishlab uning kasb va bilim malakasini o'sishiga ko'maklashish vazifasini yuklash ilgari surilgan.

Yana bir muammo, prokuratura organlari va tashkilotlarida ishlaydigan shaxslar uchun ijtimoiy kafolatlar masalasidir (nafaqat xizmatni o'tashda, balki uni tugatgandan keyin ham). Xizmat vazifalarini bajarilishining umumiy kafolatlari ularning har biriga unvonidan qat'i nazar beriladi. Ularni shartli ravishda quyidagi ikkita asosiy guruhga bo'lish mumkin:

- funktsional majburiyatlarning bajarilishini ta'minlashga qaratilgan rasmiy kafolatlar: xizmat vazifalarining bajarilishi uchun shart-sharoitlar yaratish, pul ta'minoti va boshqa to'lovlar; xodim va oila a'zolarini zo'ravonlik va tahdidlardan, xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan boshqa noqonuniy harakatlardan himoya qilish; xizmat transporti bilan ta'minlash va boshqalar.

- ijtimoiy-iqtisodiy kafolatlar: yillik pullik ta'til; xodim va uning oila a'zolariga tibbiy yordam, shu jumladan nafaqaga chiqqanidan keyin; qayta tayyorlash; boshqa lavozimga o'tishga rozilik berish majburiyati; majburiy davlat sug'urtasi; majburiy ijtimoiy sug'urta.

Shuningdek, «Prokuratura to'g'risida»gi qonuniga qo'shimcha kiritish, ya'ni «Prokuratura organlarining mansabdor shaxslarini uy-joy maydoni bilan ta'minlash» bilan nomlangan modda yoki bob kiritish taklifi ilgari suriladi. Moddaning mazmuniga ko'ra prokurorlar tomonidan uy-joy sotib olish yoki qurish uchun bir martalik ijtimoiy to'lovni olish imkoniyatini nazarda tutadi.

«Prokuratura to'g'risida»gi qonuniga quyidagi jumlar bilan qo'shimcha (modda) kiritish lozim:

Prokuratura organlarining mansabdor shaxslarini uy-joy maydoni bilan ta'minlash.

Prokuratura organlarining uy-joy olishga va uy-joy sharoitlarini yaxshilashga muhtoj deb topilgan mansabdor shaxslari belgilangan tartibda uy-joy maydoni olish huquqiga ega.

Prokuratura organlari xizmat uy-joy fondiga ega bo'lishi mumkin.

Prokuratura organlarining mansabdor shaxslariga turar joylarni ijaraga olganlik (ijarada turganlik) uchun O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan tartibda va miqdorlarda pullik kompensasiya to'lanadi.

Prokuratura organlarining mansabdor shaxslariga O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan tartibda uzoq muddatli imtiyozli ipoteka kreditlaridan foydalangan holda yakka tartibda uylar yoki kvartiralar olish huquqi beriladi.

Prokuratura tizimini modernizatsiya qilish nafaqat faoliyatning mohiyati va mazmunini o'zgartirishni, balki prokuratura organlarining tashkiliy tuzilmasini maqbul qayta tashkil etishni ham o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, qayta qurish jarayonida ham amaliy, ham nazariy metodik xarakterdagi jiddiy qiyinchiliklar yuzaga keladi, xususan, qayta qurish loyihasini amalga oshirish uchun metodologiya va batafsil rejaning yo'qligi, har bir bo'linmaning javobgarlik zonalarini, xodimlar sonining me'yorlarini, ajratilgan uchastkalarda xodimlarning harakatlarining texnologik sxemalarini, shuningdek natijalarni baholash mezonlarini aniqlash.

XULOSA

Shu bilan birga, boshqaruvdagi zamonaviy yondashuvlar kadrlar xizmatlaridan kadrlar bilan ishlashga yangi munosabatni, kadrlar salohiyatini shakllantirish va amalga oshirish bo'yicha davlat siyosati va strategiyasining asosiy ijrochilari sifatida talab qiladi. Ushbu vazifalarning murakkabligi va siyosiy ahamiyati kadrlar xizmatlarining tashkiliy-huquqiy maqomini qayta ko'rib chiqish zarurligini taqozo etadi. Kadrlar apparatlari e'tiborni qaratishi kerak bo'lgan o'ziga xos mutaxassislar rolini bajarishi kerak, kadrlar potentsialiga taalluqli muayyan choralarning oqibatlari, tegishli tartibni o'zgartirish bo'yicha takliflar kiritishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 30.04.2023
2. O‘zbekiston Respublikasi «Prokuratura to‘g‘risida»gi qonun 07.11.2001
3. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksi 01.04.1995
4. Ковтков Д. И. Наставничество на гражданской службе // Законодательство и экономика, 2016. № 11. С. 41–53.
5. Хатов Э. Б. Воспитательная работа с молодыми специалистами в органах прокуратуры: понятие и правовые основы // Lex russica. 2016. № 12. С. 145.
6. Стелина Я. Теоретические концепции института государственной службы // Правоприменение. 2019. Т. 3. № 2. С. 27.
7. Нагорных Р.В. О содержании административно-правового механизма формирования и реализации кадровой политики в правоохранительной сфере // Административное право и процесс, 2009. № 3. С. 15–1
8. Государственная служба и служебное право: учебное пособие / Ю. Н. Старилов. — М.: Норма; Инфра-М, 2018. С. 219–22